

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1909.

VSEBINA.

1. <i>Verus</i> : K uporabi §-a 284 odst. 3. kaz. pr. reda. (Konec prihodnjič.)	129
2. <i>Štefan Lapajne</i> : Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906. X. Občinski red	134
XI. Občinski red. (Odprava.)	138
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo. a) Dedič je upravičen terjati od obdarjenca, ki je prejel od zapustnika v času ne več kakor 2 mesecev pred njegovo smrtjo darilo, da povrne zapuščinske pristojbine, ki jih plača dedič od vrednosti dotičnega darila	141
b) Določitev učne dobe je bistven del učne pogodbe (§ 99 obrtnega reda)	147
c) Tudi za volila, ki niso zaporedno tekoča denarna plačila, sme volilojemnik po zmislu §-a 161 ces. pat. od 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak. zahtevati zakonito varnost še pred prisojilom	148
4. Kazensko pravo. Volilni shodi pod milim nebom, ki so bili sklicani brez privoljenja oblastva (po §-u 3 shodnega zakona) nimajo varstva §-a 15 zakona o volilni svobodi z dne 26. januarja 1907, drž. zak. št. 18	150
5. <i>T.</i> : »Notranji« sodni jezik, ki ni	153
6. Plenarni sklepi c. kr. upravnega sodišča. (Dalje prih.)	155
7. Književna poročila	156
8. Razne vesti	159

K uporabi §-a 284 odst. 3. kaz. pr. reda.

Predmet naši razpravi je zakonova določba, ki slove: Ali izpuščenje s sodbo oproščenega obtoženca iz zaporu se odlaga edino zaradi ničnostne pritožbe državnega pravnika in to samo tedaj, če je pritožba bila precej pri oznanitvi sodbe zglašena?

Ta zakonita določba je knjigi in rabi delala mnogo pregla-vice in dvomov. Dvomi so nastali predvsem o vprašanih:

1. Ali je nadaljevanje tega zaporu absolutno obligatorno in trajno do končne sodbe kasacijskega sodišča?

2. Ali je dopustna kaka pritožba zoper odrejeni nadalje trajajoči zapor?

3. Kdo odločuje glede nadalje trajajočega zaporu ali glede konca njegovega; ali je glede zaporu potreben poseben predlog državnega pravdnštva?

4. Kdo odločuje o pritožbi, če je dopustna?

5. Kakega značaja je predlagani nadaljni zapor?

Predvsem je povdarjati, da navedena zakonova določba le dopolnjuje prednje zakonovo besedilo: »Zglasitev pritožbe o ničnosti ima odložno moč« — tako stoji v slovničnem in stvarnem nasprotju s prednjim odstavkom (beseda »ali«) in je po vsem položaju izjema prednjega splošnega določila.

Nadalje pa je treba besedilo izjemne določbe natančno premotriti in osobito opozoriti na vsebino: *a)* Izpustitev oproščenega obtoženca iz zaporu se . . . . . odloži, *b)* samo vsled ničnostne pritožbe državnega pravnika, *c)* in samo tedaj, če se jo prijavi takoj po razglasitvi sodbe.

Za pravo razumevanje zakonu bo treba še druge, to vprašanje zadevajoče določbe premotriti, in sicer predvsem določbo §-a 396 k. pr. r., ki se peča z izvršitvijo sodbe in se glasi: »Vsakega obtoženca, katerega sodba oproščuje, je precej po oznanilu sodbe izpustiti iz zaporu; razun ako bi *a)* zato

potrebno bilo ga še dalje priprtega imeti¹⁾, ker se je kdo poprijel pravnega pomočka z odložno močjo, ali *b*) ker drugi zakoniti vzroki tako vелеvajo.

Določba §-a 284³ k. pr. r. je splošna toliko, ker določa, da ima ničnostna pritožba odložno moč. Določba §-a 369 k. pr. r. je tudi splošna in se nanaša samo na oprostilno sodbo, glede katere urejuje § 384³ samo eden (izjemen) slučaj.

Določba §-a 396 vsebuje tudi za druge slučaje izjeme, in sicer se nanaša v navedbi *a*) na izjemni slučaj §-a 284³, čeprav ima splošnejšo obliko. Oproščeni obtoženec sploh nima in ne more imeti pravice do ničnostne pritožbe; kdo drugi, kakor ravno državni pravdnik (a ne morda tudi zasebni obtožitelj) pa uprav vsled §-a 384³ k. pr. r. ne more priti v poštev. V slučaju *b*) se poziva § 396 na izjeme: iz »drugih zakonitih vzrokov. Ob tem stvarnem in logičnem položaju ne more biti dvoma, da se izjemni slučaj *a*) §-a 396 nanaša in more nanašati na storilstvo dosedanje obtožbe, odnosno sodbe, — a da se more nanašati izjemni slučaj *b*) le na kako drugo, izven dosedanje obtožbe in sodbe stoječe storilstvo, glede katerega pa odločujejo samo kazenskopravni postopni predpisi, ki veljajo do obtožnice (§ 363 odst. 2, § 279 k. pr. r.), če si je državni pravdnik pridržal pravico do posebnega postopanja.

Na vsak način je torej naše vprašanje iz §-a 284 odst. 3 *b*) k. pr. r. obenem podrejeno vprašanju §-a 396 k. pr. r.

Ad I.

Ker § 396 k. pr. r. določa, da je vsakega oproščenega obtoženca izpustiti na prostost, in ravno isto določa tudi § 284³ k. pr. r. ima ta določba moč »*stricti iuris*«. Radi tega za izpustitev oproščenega obtoženca ni treba šele sodnega sklepa, marveč naj predsednik izpusti obtoženca »*ipsa lege*« brez daljnega sodelovanja sodnega zbora ob oznanitvi sodbe. (Glej tudi Mayerja komentar k §-u 284 k. pr. r., točka 76.)

Na prvi pogled nas osupne določba, da je oproščenega obtoženca pridržati v nadaljнем zaporu že zgolj vsled takojšnje zglasitve ničnostne pritožbe državnega pravdnništva — z absolutno močjo, takorekoč vpričo sodnega zbora. — Državno pravdnništvo je sicer »*dominus carceris*«, vendar ne brez gotovih mejá.

¹⁾ »*Fernere Verwahrung*«.

Po §-u 196 k. pr. r. naj preiskovalni zapor razveljavi in izpustitev odredi preiskovalni sodnik — sporazumno z državnim pravdnikom; če državni pravdnik ne soglaša, odloča proti njegovemu predlogu svetovalstvena zbornica, a na pritožbo državnega pravdnikstva zoper njen sklep sodni zbor II. stopinje (nadsodišče) (§ 114¹⁻², § 197, § 208 k. pr. r.).

Zanimiva za naše vprašanje je določba §-a 197 k. pr. r. Po § 114² k. pr. r., ki navaja § 197, ima pritožba državnega pravdnikstva odložno moč edino le tedaj, če državni pravdnik takoj ob oznanitvi izpustilnega sklepa svojo pritožbo zgłosi in v treh dneh izvede. Državni pravdnik je pri sklepih svetovalstvene zbornice (v nejavni seji) navzočen. V §-u 197 k. pr. r. se najde torej prvič v zakonu enaka določba in sicer tekom preiskovalnega postopanja, kakor pozneje za postopanje po sodbi v §-u 284³ (vsled določb §-ov 334 in 346 z navedbo §-ov 282—291 k. pr. r. tudi glede sodbe v porotnem postopanju) in v §-u 466 k. pr. r. glede postopanja zaradi prestopkov z doslovno enakim besedilom. Seveda je po §-u 197 k. pr. r. možno, da nadsodišče ugotovi pritožbi državnega pravdnika zoper sklep svetovalstvene zbornice, s katerim se je zapor razveljavil, — prav tako pa je tudi v moči nadsodišča, da zavrne pritožbo državnega pravdnika zoper izpustitev obdolženca na prosto, in se torej obdolženca končno vkljub uporabi državnega pravdnika izpusti na prosto.

Če torej že v postopanju pred obtožbo pritožba državnega pravdnikstva zoper izpustitev obdolženca nima absolutne moči, — kako naj bi imela absolutno moč takrat, ko sodni zbor (štirje sodniki), razsojajoč končno vso stvar na podlagi vsega pristopnega gradiva, oprosti obdolženca! To bi ne bilo skladno. Take moči se zgledati ničnostne pritožbe državnega pravdnika — četudi takojšnja — ne da pripisovati. Povsod je namreč predlog državnega pravdnikstva podvržen sodni razsoji.

Po obtožnem načelu našega kazenskega postopanja je sicer sodnik v zmislu izrecnih določb §-ov 2, 89, 90, 92, 109, 112, 227, 259² k. pr. r. toliko vezan na predlog upravičenega obtožitelja, *a*) da se brez njegovega predloga kazensko postopanje sploh ne more začeti, *b*) da mora kazensko postopanje

nehati, če se umakne obtožni predlog, in naposled v zmislu §-a 267 k. pr. r. c) da sodnik ne more obtoženca obsoditi zaradi dejanja, glede katerega se ni vložila obtožba niti sprva, niti raztegnila tekom glavne razprave.

Temu nasproti pa mora sodišče vsak predlog upravičenega obtožitelja samostojno in neodvisno presoјati z ozirom na stvarno utemeljenost in zakonitost (glej določbe §-ov 3, 35, 92, 208, 213 k. pr. r.) in se tu domneva, kakor bi mogla imeti pritožba v zmislu §-a 284³ k. pr. r. zoper sodbo sodnega zbora absolutno moč, ne da spraviti v sklad z glavnimi načeli kazenske pravde.¹⁾

Tudi v knjigi in praksi se takoj prijavljeni ničnostni pritožbi državnega pravdnštva glede nadaljnega trajanja zopora nikdar ni pripisovala absolutna moč, nego se je smatralo, da je razsoja sodišča zoper nadaljnje trajanje zopora oproščenega obtoženca dopustna, — toda mnenja so šla narazen glede oblike in pristojnosti te razsoje.

Ad 2.

Predvsem je nastalo vprašanje, naj li razsoja sodni zbor ali svetovalstvena zbornica, ali pa nadsodišče? Mari naj se razsoja kar »ex offio«, ali na predlog obtoženca, ali na njegovo pritožbo zoper odreditev nadaljnega zopora.

Po zmislu §-a 190 k. pr. r. se mora preiskovalni zapor, kakor tudi začasni pripor takoj končati, če zanj ni več zakonitih razlogov, in vsa v kazenskem postopanju vdeležena oblastva imajo dolžnost, kolikor moči skrajšati in čim preje končati zapor. Zapor iz razloga §-a 175³ k. pr. r. se mora končati v dveh, izjemoma v treh mesecih in preko te mere po zakonu absolutno ne sme trajati.²⁾

Zakoniti razlogi za zapor so v §-u 175¹⁻⁴ k. pr. r. posamezno navedeni; samó (§ 175⁵) v porotnem postopanju (kazen od 10 letne ječe naprej) je zapor obligatoren. In po oprostilni sodbi naj bi oblastva ne imela dolžnosti, izpustiti obtoženca, če zapornih razlogov ni?

¹⁾ Primerjaj v tem zmislu plenarno določbo 16. maja 1875 št. 2601, zb. št. 63.

²⁾ Če bi imel § 284 k. pr. r. absolutno moč glede nadaljevanja zopora, kršil bi se zakon v določbi §-a 175³ k. pr. r., tembolj, ker ima najdalje 3 mesečno trajanje tega zopora dovoliti le nadsodišče.

Iz teh navedeb že stvarno izhaja, da mora ob zglastitvi ničnostne pritožbe biti zakonit razlog, odnosno da se naj vrši določevanje v tem, ali je za daljnje trajanje zapora dan kak zakoniti razlog.

Ad 3.

Možno je pač v načelu, da so vsi štirje sodniki sodnega zbora soglasno prepričani, da zakonitega razloga za nadaljevanje zapora zoper oproščenega obtoženca ni, — kdo naj razsoja?

Profesor Zucker¹⁾ soglaša z Waserjem²⁾, da je zapor po sodbi presojati glede dopustnosti in konča po splošnih zakonovih določenih o zaporu; nadalje tudi v tem, da takoj prijavljena ničnostna pritožba državnega pravdnika nima glede zapora absolutne moči, nego da je dopustna glede zapora posebna sodna odločba, — protivi se pa Waserjevemu razlogu, da bi nadaljevani zapor imel značaj zgol začasnega pripora, in da bi za odločanje o zaporu ne bil pristojen razsojajoči sodni zbor, nego zbor treh sodnikov (§ 13) ali celo svetovalstvena zbornica (XI ex 1875).

Zucker se tu izreka za pristojnost razsojajočega sodnega zbora zato, ker je praviloma predlagati že v obtožnici, ali naj zapor traja naprej ali ne, in ker je o celi vsebini obtožnice soditi edino le zboru štirih sodnikov, — in dalje zato, ker je pač razsojajoči sodni zbor najboljše o stvari poučen, in more torej najboljše presoditi, ali je nadaljevanje zapora upravičeno ali ne. Ker ima ničnostna pritožba sploh odložilno moč, je to logično tudi tedaj, kadar se pritoži obsojeni obtoženec. In tega je na vsak način izpustiti na prosto; — oproščenega obtoženca pa naj se drži naprej v zaporu? Zucker izjavlja k temu dejstvu, da se je z oprostilno sodbo položaj za obtoženca zboljšal, zato je upravičeno in pravedno, da se napram njemu zavzema pravedno stališče — in da o nadaljevanju zapora odloča končno sodni zbor (brez daljnjega pravnega sredstva).

Waser pripisuje takojšnji prijavi ničnostne pritožbe glede oproščenega obtoženca absolutno moč samo do tedaj, ko pride vprašanje o nadaljevanju zapora pred svetovalno zbornico.

¹⁾ Ger. Zeitung 1881, št. 12.

²⁾ (J. v. W.) Zur Anwendung der Strafprozessordnung a) XV Ger. Ztg. št. 81 iz leta 1875 in b) XXXIX Ger. Ztg. št. 3 ex 1881.

Za to mu govori dejstvo, da je zakon odločbo o trajanju ali koncu zavora spojil z izvršitvijo oprostilne sodbe in tako prisilil razsojajoče sodišče, takoj uveljaviti odložno moč ničnostne pritožbe (§ 396 k. pr. r.), čeprav traja ta odložna moč samo do pristojne odločbe svetovalne zbornice (XV ex 1875).

Pozneje (XXXIX ex 1881) razpravlja Waser o slučaju, kdo je pristojen za nanovno odreditev zavora po razglašeni sodbi in zaključuje, da je pristojen za to edino le sodni zbor treh sodnikov (§ 13 k. pr. r.) ne pa svetovalna zbornica; pri tem so merodajna splošna določila o zaporu § 175, 190, 195 k. pr. r. in gre za začasno odredbo v svrhu zagotovitve svoječasnega nastopa kazni ali pa za preventivno sredstvo, in dopustna je obema strankama pritožba na nadsodišče (§§ 114, 197 k. pr. r.).

Ta slučaj z našim vprašanjem ni v neposredni zvezi. Če je bil oproščeni obtoženec morda izpuščen, se je to zgodilo samo vsled netakojšnje ničnostne pritožbe, kajti sicer pri oprostilni sodbi ničnostna pritožba nima odložne moči in tudi z lahka ne bo povoda za novi zapor pred končno rešitvijo ničnostne pritožbe.

Mayer (komentar § 396 k. pr. r.) se pridružuje Waserju, da je pristojna o zaporu §-a 284³ k. pr. r. odločevati samo svetovalna zbornica — vendar brez pravice do pritožbe (točka 13).

(Konec prihodnjič).

Verus.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

X. Občinski red.

(Dalje.)

66. Oskrbovanje podobčinskega premoženja po vaškem oskrbništvu. (O. 29. marca 1904 št. 3256. Z. XVIII. št. 2504/A.)

Deželni odbor goriški je na predlog občinskega odbora v Sv. K. in na pritrdilo namestništva v Trstu odredil, da je oskrbnišтво vaškega premoženja v Velikih Žabljah popolnoma opustiti.

Oskrbništvo vaškega premoženja je vložilo pritožbo na upravno sodišče, v kateri izvaja, da obdrži v zmislu §-ov 1 in 98 občinskega reda za pokneženo grofijo Goriško vsaka davčna občina svojo lastnino in da sme upravo svoje lastnine in svojih dohodkov sama sprejeti, torej ima davčna občina pravico do svojega oskrbnništva, ako ima sploh premoženje, kar se v tem slučaju ne zanikava.

Upravno sodišče je pritožbi ugodilo ter zgoraj navedeni odlok radi nezakonitosti iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Izpodbijanemu odloku je podlaga dejstvo, da ima davčna, k politični občini Sv. Križ spadajoča občina Velike Žablje nepremično premoženje in dohodke ter da je doslej v upravo tega premoženja izbrano vaško oskrbnništvo v zmislu VIII. odstavka občinskega reda.

V §-u 98 *lit. c)* občinskega reda pa je od načela, da je vse občinsko premoženje oskrbovati po občinskem odboru, postavljena izjema, da sme vsaka davčna občina svoje premoženje in svoje dohodke sama oskrbovati in da je upravo tega premoženja v zmislu §-a 99 izročiti podobčinskemu oskrbništvu.

Dalje izhaja pa tudi iz določb VIII. poglavja občinskega reda in iz §-a 2 zakona z dne 20. decembra 1868 št. 25 drž. zak. (za Goriško), da je samostojno upravo premoženja davčne občine izvrševati po v to svrhu postavljenem oskrbništvu, katero ima uporabljati dohodke v pokritje bremen, na podobčino spadajočih, in da je samostojno oskrbovanje v izročeni delokrog spadajočih pravil pravica občinskih odbornikov iz podobčine.

Na prosto voljo je sicer dano podobčinam, da to pravico izvršujejo po svojem podobčinskem oskrbništvu, ali pa, da izrecno ali molče prepuste upravo občinskemu odboru.

Ako torej izvolitev podobčinskega oskrbnništva za vsako, premoženje imajočo podobčino sicer ni obvezno, je vendar iz §-ov 1 in 98 občinskega reda sklepati, da se ob obstoju podobčinskega premoženja ne more občanom iz podobčine zabraniti, da si izvolijo svoje lastno podobčinsko oskrbnništvo in da ni deželnemu odboru na prosto voljo dano, odločevati o primernosti ali koristi takega oskrbnništva.

Ker ima torej podobčina Velike Žablje lastno premoženje, se ji ni moglo ukazati, da naj svoje podobčinsko oskrbni-

štvo opusti, in je zatorej dotični odlok deželnega odbora nezakonit.

67. Pristojnost deželnega odbora za dovoljenje posojil v svrhu ustanovitve župnije. (O. 14. junija 1905 št. 6681 Z. XXIX št. 3635.)

Občinska odbora v Vrbljenah in v Tomišlju sta sklenila, da najameta posojilo 12.837 K v svrhu ustanovitve fare v Tomišlju.

Proti temu sklepu so se M. F. in drugi pritožili na deželni odbor ter so v svoji pritožbi navajali, da dotični sklep nasprotuje določbi §-a 20 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 d. z., po katerem je treba pravnomočnega dovoljenja od političnega oblastva za ustanovitev župnije, katero pa tega dovoljenja še ni izdalo. V drugi pritožbi so imenovani pa še navedli, da je ustanovitev nove župnije v Tomišlju popolnoma nepotrebna in da je treba — ako se res župnija ustanovi — še mnogo drugih stroškov.

Deželni odbor je na ti pritožbi izdal obema občinama sklep, v katerem izjavlja, da se ne smatra pristojnim, v tej stvari kaj ukreniti, ker morajo ustanovitev župnije po zmislu §-a 20 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 d. z. državna oblastva odobriti, torej je tudi od teh oblastev rešiti vprašanje o potrebi zahtevane ustanovitve. Ker je pa tudi deželna vlada o pritožbah zaradi posojila odklonila pristojnost, je deželni odbor mnenja, da je nastal negativen kompetenčni spor, o katerem bi bilo razsojati le državnemu sodišču.

Zoper ta sklep deželnega odbora sta vložili občini F. in V. pritožbo na upravno sodišče, v kateri izvajata, da gre v tem slučaju samo za odobrenje posojila in da je v tem oziru po §-u 90 občinskega reda edino-le pristojen deželni odbor, ki torej mora o tem vprašanju razsojati ne glede na potrebo ustanovitve nove fare.

Upravno sodišče je sklep deželnega odbora, ki izreka le svojo nekompetenco, zaradi nezakonitosti iz naslednjih razlogov razveljavilo:

Po vsej pravici trdi pritožba, da je deželni odbor edino-le pristojen po §-u 90 izreči, ali je dovoliti najem posojila, mari ne.

Pri dotičnem, po prosti razsodnosti od deželnega odbora izdanem sklepu, mora pač deželni odbor v prvi vrsti varovati umno, davčni moči primerno gospodarstvo in pri tem tudi uva-

ževati potrebo in primernost ustanovitve fare. To pa, da bode vprašanje o potrebi ustanovitve fare v zmislu §-a 20 zgoraj navedenega zakona tudi politično oblastvo razmotravalo, ne daje povoda deželnemu odboru izreči svoje nepristojnosti glede nameravanega posojila, kajti vsako oblastvo ima pravico pri odločbah o vprašanih, v svoj delokrog spadajočih, napraviti si jasno sodbo, a ne more odločbe odklanjati, ker morda pri tem spada rešitev kakega vprašanja v področje kakega drugega oblastva.

Ako pa deželni odbor svojo pristojnost zaradi tega odklanja, ker je baje tu negativen kompetenčen spor, o katerem gre razsojati državnemu sodišču, je to mnenje že zaradi tega napačno, ker se je do sedaj občina obrnila le na deželni odbor, politično deželno oblastvo pa razun nekaterih dopisov še ni strankam izdalo nikakega odloka; torej tudi zaradi tega ne more biti govora o negativnem kompetenčnem sporu med avtonomnimi in državnimi oblastvi.

68. Normalna zahteva pri sklepanju povodom imenovanja častnih občanov. (O. 23. dec. 1905 št. 13.994. Z. XXIX, št. 4040/A.)

I. C. in drugi so se pritožili proti sklepu občinskega odbora v Črnem vrhu radi imenovanja štirih častnih občanov.

Deželni odbor je priziv zavrnil, ker je bila seja občinskega odbora pravilno sklicana, ker se imenovanje častnih članov ne zadeva ob privatne interese, ker se je za to imenovanje izrekla večina odborova in ker deželnemu odboru ni presojati, kake zasluge so si častni občani za občino pridobili.

Upravno sodišče je odlok deželnega odbora — ne spuščaje se v meritalno vsebino — zgol iz naslednjih formalnih razlogov zaradi nezakonitosti razveljavilo:

V §-u 46 obč. reda za Kranjsko predpisani način glasovanja je strogo izpolnjevati, tako, da se drugačnemu načinu glasovanja ne more pripoznati veljavnosti.

V §-u 46 pa je glasovanje tako veleвано: »Glasuje se ustno in če se predsedniku zdi, tudi vstavši in obsedevši.«

Beseda »tudi« pomenja: ako se ustno ne glasuje, je dovoljeno glasovanje le z vstajanjem ali z obsedenjem, tako da je zakonito glasovanje le ustno, ali pa tudi z vstajanjem ali obsedenjem.

Iz zapisnika te občinske seje je pa razvideti, da se je glasovanje vršilo z »vzdigovanjem rok«; upravno sodišče pa smatra, da je tak način glasovanja nasproten obstoječemu zakonu in radi tega je razveljavilo upravno sodišče zgoraj navedeni odlok deželnega odbora.

Pripomnja: Ako bi se ta važna odločba raztegnila na pretekli čas, bi bilo brezbroj občinskih sklepov neveljavnih, kajti skoraj povsod je običajno, da se glasuje z vzdigovanjem rok.

XI. Občinski red. (Odprava.)

69. Kako je tolmačiti »neomadeževano« življenje z ozirom na določbo občinskega reda? (O. 17. okt. 1879 št. 2003, Z. III. št. 590.)

Politična oblastva so izrekla, da je Emo I. iz občine G. odpraviti, ker živi s poštarjem v nedovoljenem, nenravnem ljubavnem razmerju, torej njeno življenje ni omadeževano.

Po na adnem jezikovnem običaju pomenja »neomadeževan« toliko, kakor prost javne graje. Ni moči torej domnevati, da je hotel zakonodavec postaviti občino za varuha nrvnosti nad zasebno življenje posameznika, pač pa ji je naložil varstvo javnih interesov. Toliko časa torej, dokler tako zasebno življenje ne povzročuje javnega pohujšanja ali dokler ni javna nrvnost prizadeta, je to stvar zasebnika in se odteguje pristojnosti oblastev.

O omadeževanem življenju bi bilo le takrat govoriti, ako bi bilo dokazano, da pritožiteljica zaradi njenega skupnega bivanja povzročuje javno pohujšanje, ali pa, ako bi bila zaradi tega sodno ali policijsko kaznovana, — to se pa niti ne trdi.

Vsled tega je upravno sodišče dotično odpravno odločbo razveljavilo.

70. Odprava domačinke iz občine in njenega lastnega stanovanja zaradi priležništva je nedopustna. (O. 19. maja 1882 št. 1085. Z. VI. št. 1412.)

Iz spisov izpodbijanega odloka deželnega odbora v L. je razvideti, da je pritožiteljica A. P. domačinka in da ima v hiši št. 8 služnost stanovanja.

Prvi moment izključuje vporabo §-a 10 obč. reda za Kranjsko, iz drugega pa izhaja, da je ukaz županstva, naj A. L.

v 14 dneh A. P-a. zaradi priležništva iz lastne hiše izžene, za občino popolnoma neizvedljiv, ker bi bilo to poseganje v služnostne pravice A. P-a.

Ker je ta ukaz deželnega odbora v L. nezakonit, ga je tudi upravno sodišče razveljavilo.

71. Nerednosti v rodbini, katere pa ne pridejo v javnost, ne utemeljujejo pravice, tujca odpraviti iz občine. (O. 10. junija 1887 št. 1654. Z. XI. št. 3575.)

Občina Š. je na podstavi občinskega reda ukrenila, da se mora T. odpraviti iz občine, ker se v njegovi rodbini večkrat vrše pretepi.

Upravno sodišče je na pritožbo T. to razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Res je sicer, da se v rodbini T. pogostoma vrše prepiri in tepeži, a zaradi tega ni bil T. še nikdar ni policijsko, ni sodno kaznovan. Te nerednosti so bile zgol v rodbini in niso prišle v javnost, torej ni moči trditi, da bi bile povzročile javno pohujšanje ali pa da bi bil rodbinski oče, oziroma da bi bili člani rodbine zaradi tega omadeževani.

72. Odprava iz občine zaradi trajnega javnega beračenja v občini je dopustna. (O. 24. novembra 1903 št. 22.125. Z. XXVII. št. 2153/A)

Občina T. je beračico K. K. zaradi trajnega javnega beračenja odpravila iz občine.

Inštančnim potom so politična oblastva ta občinski sklep razveljavila, ker ni dokazano, da je K. K. kakor tujka javni milodarnosti nadležna.

Upravno sodišče je na pritožbo občine T. odloke političnih oblastev radi nezakonitosti iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Da je K. K. beračica in da je javni milodarnosti nadležna, je dokazano iz njenega lastnega priznanja, in zategadelj ni mero-dajen slučaj, da še ni bila zaradi beračenja sodno kaznovana.

Iz odloka ministrstva notranjih del ni razvideti, ali poudarja v svojih razlogih »javno milodarnost« zaradi tega, ker se od berača, ki se obrača na privatne osebe, ne more trditi, da je javni milodarnosti nadležen, ali pa naglaša to, da beračica K. K. še ni bila zaradi beračenja sodno kaznovana. V tem ali v drugem

slučaju se stališče ministrstva z ozirom na § 11 obč. reda (za Češko) ne da vzdržati.

Po tej zakoniti določbi ima občina pravico, da tujca, kateri je javni milodarnosti nadležen, iz občine odpravi. Ne zahteva se torej, da tujec spada v ubožno oskrbo,

Pojma »javna milodarnost« in »javna ubožna oskrba« pa nista identična.

O javni ubožni oskrbi more biti pač le takrat govor, ako se ubožna oskrba odredi na podlagi javno-pravnih predpisov, to je na podlagi domovinskega zakona o oskrbi ubožcev. Pojem »javne milodarnosti« pa nikakor ne izključuje sodelovanja privatnih oseb, to je, ni pogoj za predpisano oskrbo ubožcev, ter izvira iz prostovoljne dobrosrčnosti posameznih oseb. Potrebno je le, da se milodarnost javno zahteva.

Vsaka javna oskrba ubožcev spada pod javno milodarnost, ta pojem je pa veliko obsežnejši, kakor prvi.

V le-tem slučaju je brez dvoma dognano, da je K. K. javni milodarnosti nadležna, in sicer tako, da z javnim beračenjem izvablja podpore posameznim osebam. To je dognano z lastnim priznanjem beračice K. K. in je razvideti iz poročil žandarmerije, ki je K. K. ponavljajno pri beračenju zalotila, ter bi žandarmerija o tem ne mogla poročati, ako ne bi bilo beračenje javno.

Ako je pa ministrstvo mnenja, da je beračenje le takrat povod odprave, kadar bi bila oseba sodno kaznovana zaradi beračenja, je ta nazor v §-u 11 obč. reda utemeljen, ker zavisi odprava na podlagi te zakonske določbe samo od dejstva, da je tujec javni milodarnosti nadležen, ne pa, je-li bil zaradi tega sodno kaznovan.

(Dalje prih.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dedič je upravičen terjati od obdarjenca, ki je prejel od zapustnika v času ne več kakor 2 mesecev pred njegovo smrtjo darilo, da povrne zapuščinske pristojbine, ki jih plača dedič od vrednosti dotičnega darila.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem je v pravdi Jožefa S. proti Matiji S. radi plačila 1648 K 29 h spr. razsodilo: Toženi M. S. je dolžan povrniti tožniku Jožefu S. namesto njega plačano zapuščinsko pristojbino s šolskim doneskom 1648 K 29 h s 5% obrestmi od 12. januarja 1907 kakor dneva vročene tožbe in mu plačati pravdne stroške, vse tekom 14 dni pod izvršbo.

Dejanski stan.

Nesporno je med strankama, da je umrl 7. marca 1904 v bolnici v Ljubljani tožnikov stric Martin S., zapustil znatno premoženje in v svoji oporoki postavil tožnika edinim dedičem, dočim je ustanovil razna volila, med drugimi tudi za toženčanečka Matijo S. Glasom zapisnika zapuščinske razprave z dne 11. septembra 1904 pritegnile so se k zapuščinskemu premoženju knjižica hranilnice in posojilnice v M. z vlogo 20.000 K in dvoje knjižic posojilnice v Č. št. 3579 in 3580 skupaj z vlogo 8673 K 75 h, ki so se ob času zapustnikove smrti nahajale v toženčevi oblasti; vrednost teh hranilnih knjižic se je sprejela z drugim napovedanim premoženjem vred v izkaz zapuščinskega imetja, ki se je po končani zapuščinski razpravi dostavil c. kr. uradu za odmero pristojbin. Ta urad je predpisal tožniku na podlagi izkaza premoženja, ki ga je podal zapuščinskemu oblastvu tožnik sam, državne pristojbine 3681 K 90 h, šolski donesek 356 K skupaj 4037 K 90 h, naknadno še 388 K in je tožnik vse te pristojbine sam poravnal.

Še-le dne 4. januarja 1905 je toženec c. kr. okrajno sodišče v M. kakor zapuščinsko oblastvo po Martinu S. opozoril, da mu je zapustnik omenjene tri hranilne knjižice še pred smrtjo podaril, in je potem v posebni pravdi na okrajnem sodišču v R. zahteval od sedanjega tožnika še plačilo volila po stricu Martinu

S. v znesku 8000 K. Tedanji toženec (sedanji tožnik) je ugovarjal, da ima nasprotnik itak že navedene tri hranilne knjižice v rokah in je predlagal ugotovitev pravnega razmerja, da spadajo predmetne hranilne knjižice v zapuščino Martina S., ter kompenzacijo vtoženega volila proti enakemu delu vrednosti navedenih hranilnih knjižic; a končno je svoj ugotovitveni predlog umaknil, ko je Janez S. kakor priča potrdil, da je zapustnik Martin S., predno je odšel v Ljubljano v bolnico, kjer je ostal do smrti, dne 21. februarja 1904 omenjene 3 hranilne knjižice tožencu — nečaku Matiji S. podaril.

Tožnik trdi, da je del zapuščinskih, na omenjene hranilne knjižice v znesku 28.675 K 75 h spadajočih pristojbin in sicer znesek 1648 K 29 h plačal za toženca Matijo S., ker zapustnik Martin S. omenjenih 3 knjižic ni podaril prej kakor dva meseca pred svojo smrtjo, in ker kažejo okolnosti, da se je daritev zgodila v namenu, preprečiti prenos po dedovanju, da je bilo torej po zakonu omenjene tri hranilne knjižice z vlogami v skupnem znesku 28.675 K 75 h, naj je daritev bila sporna ali ne, všteti v zapuščino, ker toženec niti ne trdi, da je bila pristojbina kakor od daritve med živimi plačana.

Tožnik je, še predno mu je bila predpisana naknadna pristojbina 388 K, prosil za odpis delne pristojbine, kar je odpade na vrednost navedenih treh hranilnih knjižic. To prošnjo je pa c. kr. urad za odmero pristojbin zavrnil, in finančno ravnateljstvo v L. je pritožbo proti odločbi pristojbinskega urada zavrnilo.

Toženec ugovarja, da bi bil upravičen tožbeni zahtevek, ker je oddal ob zapuščinski razpravi po Martinu S. tožnik sam izkaz zapuščinskega imetja in navedel brez toženčeve ingerence te tri hranilne knjižice za del zapuščinskega sklada. Toženec priznava, da je plačal tožnik pristojbino tudi od vrednosti treh, tožencu podarjenih hranilnih knjižic in da odpade odstotne pristojbine na vrednost treh hranilnih knjižic 1648 K 29 h.

Toženec dalje trdi, da mu je zapustnik stric Martin S. že dne 11. novembra 1903, ko je prišel stricu god voščit, rekel, da je za njega položil navedene denarje v hranilnico, da so knjižice, ki so na toženčevo ime zapisane, toženčeva last, tretja knjižica tudi, če ne bo vloge pred smrtjo sam porabil, — in ponuja za vse dokaze po zaslišanju strank. Toženec ponuja tudi dokaz po

odboru dotične posojilnice v Č., da je bila knjižica števil. 3579 z vlogo 4000 K že sredi leta 1903, in po odboru hranilnice in posojilnice v M., da je bila knjižica števil. 893 z vlogo 20.000 K že sredi 1903 vpisana v knjigah na toženčevo ime. V zapuščinsko razpravo se niso vzele dotične hranilne knjižice, kakor da jih je tožencu zapustnik pred smrtjo bil podaril, in se ni od njih iz tega naslova odmerila odstotna pristojbina in naložila tožniku, kar se godi, kadar je izplačati volila. Kakor dolgo pristojbinsko oblastvo od vrednosti podarjenih hranilnih knjižic ne odmeri pristojbine tožencu samemu, toliko časa ne zadene obveznost, plačati te pristojbine, toženca. Proti morebitni odmeri pristojbine od navedenega darila hranilnih knjižic pristojala bi tožencu pravica pritožbe in toženec se bode zoper eventualni predpis pristojbine uspešno branil, kakor hitro bo dokazal, da je rajni stric Martin S. že več kakor dva meseca pred svojo smrtjo denar za toženca v hranilnici in posojilnici naložil in rekel, da so dotične vloge toženčeve.

Toženec predlaga zavrnitev tožbenega zahtevka.

Razlogi.

Sodišče se je po dejanskem stanu prepričalo, da so se v zapuščinski izkaz po dne 7. marca 1904 z oporoko umrlem Martinu S. postavile tudi tri hranilne knjižice gori navedenih denarnih zavodov z vrednostjo skupaj 28.673 K 75 h in da so se nahajale te tri knjižice ob času smrti Martina S. že v oblasti zapustnikovega nečaka-toženca. Po obojestranskem priznanju je tudi dokazano, da je plačal vse zapuščinske pristojbine tožnik sam, med njimi tudi od vrednosti hranilnih knjižic vtoženi znesek 1648 K 29 h. Po sporazumnih napovedbah obeh strank je smatralo sodišče nadalje dokazanim, da je tožnik na zapuščinski razpravi po Martinu S. sam od sebe za aktivum zapuščine napovedal tudi vrednost večkrat imenovanih hranilnih knjižic, čeravno mu je bil znan ugovor toženca, da je zapustnik vse tri hranilne knjižice še pred smrtjo podaril tožencu, in da je tožnik šele kasneje v posebni pravdi priznal, da je toženec lastnino teh treh hranilnih knjižic vsled daritve zapustnika Martina S. dne 21. februarja 1904 pridobil. Zapustnikova izjava z dne 11. novembra 1903, če bi jo mogel toženec z edinim dokazilom po zaslišanju strank tudi

dokazati, se znači zgolj za ustno pogodbo brez dejanske predaje, po kateri v smislu § 943 o. d. z. obdarjenec še ne dobi tožbene pravice. Ponudeni dokaz, da ste bili hranilni knjižici št. 3579 in 893 v knjigah posojilnice v Č. in ozir. hranilnice v M. že sredi leta 1903 na ime toženca vpisani, je sodišče radi nevažnosti odklonilo, ker ime, na katero se je napravila hranilna vloga, ne dokazuje lastnine do dotične vloge, ker je pač vlagatelj upravičen napraviti vlogo na poljubno ime.

Iz dejanskega stanu je zadobilo sodišče prepričanje, da se je ustna daritev med Martinom S. in tožencem pravokrepno sklenila še-le 21. februarja 1904 z istočasno predajo dotičnih treh hranilnih knjižic. Iz tega, da je zapustnik Martin S. podaril neobičajno visok znesek v času, ko je odhajal nevarno bolan v bolnico, se je sodišče prepričalo, da je imel Martin S. namen, z daritvijo hranilnih knjižic preprečiti prenos po dedovanju. Vsled tega je bilo po §-u 13. zakona z dne 18. junija 1901 št. 74 d. z. všteti vrednost darila navedenih hranilnih knjižic v njegovo zapuščino in je zadelo plačilo pristojbin od tega dela zapuščine po §-u 17 cit. zak. toženca, ker mu je ta daritev v času manj kakor dva meseca pred zapustnikovo smrtjo pripadla.

Toženčeve dolžnosti, plačati to pristojbino, nikakor ne spreminja to, če tožnik v zapuščinskem izkazu ni izrecno navedel, da je omenjeni del zapuščine pripadel tožencu iz naslova ne prej kakor dva meseca pred zapustnikovo smrtjo opravljene daritve, ker sta tožnik in toženec k zapustniku v enakem sorodnem razmerju in je tako darilo podvrženo pristojbini v isti odstotni meri, kakor jo je plačal tožnik.

Tožnik je torej, plačavši sporne zapuščinske pristojbine, potrosil nekaj za toženca, kar bi bil ta po zakonu sam potrositi moral, in je tedaj tožbeni zahtevek v določbi §-a 1042 o. d. z. utemeljen.

Toženec je to razsodbo pobijal s prizivom, v katerem očita prvi sodbi nepravo oceno dejanskega stanu, ker je prijavil tožnik predmetne tri hranilne knjižice pristojbinskemu oblastvu za svojo dedščino; plačal je torej dotični del pristojbine za svoj dolg in ne za toženčev dolg; vrhu tega tožnik, ki je zahteval od pristojbinskega urada povrnitev pristojbine, na hranilne knjižice odpadle, ni storil proti odredbi finančnega oblastva, s katero se

je njegov zahtev odklonil, po zakonu dopustnih pravnih korakov. Sodbi očita priziv tudi nepravo tolmačenje zakona, ker se je prezrlo, da ima tožnik po §-u 1042 o. d. z. pravico zahtevati povrnitev plačane pristojbine le tedaj, če je plačal za toženca »animo obligandi«.

C. kr. višje dež. sodišče v Gradcu je priziv toženca zavrnilo iz naslednjih razlogov:

Razsoja zavisi od odgovora na vprašanje, ali je moral toženec plačati od podarjenih hranilnih knjižic po zmislu § 13 zak. z dne 18. junija 1901 drž. zak. šte. 74 pristojbino. To vprašanje je prvo sodišče dovolj jasno potrdilo. Po vsej pravici je prišlo do prepričanja, da je bila pravoveljavna darilna pogodba med Martinom S. in tožencem sklenjena šele 21 februarja 1903, ker so se šele ta dan izročile hranilne knjižice tožencu, in da je Martin S. sklenil s tožencem darilno pogodbo le v namenu, preprečiti prenos po dedovanju; to se da sklepati iz razlogov prvega sodnika in po vsebini predmetne oporoke in predmetnih kodicilov. Tako pa je potrjeno, da je toženec po §-u 13 zakona z dne 18. junija 1901 šte. 74 drž. zak. obvezan plačati od daritve pristojbino.

Tudi ugovor, da je razlaga §-a 1042 o. d. z. pravopomotna, ni utemeljen. Brezdvojbeno je, da je toženec, ko je plačal tožnik prenosno pristojbino od hranilnih knjižic, rešen nadaljne obveznosti, plačati to pristojbino še enkrat. Če je torej tožnik brez namena, toženčeve posle opravljati, to je brez namena, ravnati v interesu toženca, izdal nekaj iz svojega premoženja v korist toženca, ko je obstoječo obveznost toženca poravnal, pristojba mu, sicer ne po določilu §-a 1042 o. d. z., pač pa po določilu §-a 1041 o. d. z. pravica povračila.

C. kr. najvišje sodišče je toženčevo revizijo zavrnilo iz razlogov:

Revizijski razlog §-a 503 šte. 3. c. pr. r., češ, iz vsebine pravnih spisov ni posneti, da je vsled plačila tožnikovega toženec oproščen nadaljne obveze, plačati oblastvu pristojbino od podarjenih hranilnih knjižic, ne drži. Potrjeno je, da se je pri odmeri skupnih zapuščinskih pristojbin vpoštevala tudi pristojbina, ki odpade na predmetne hranilne knjižice; dokazano je, da se je

podaritev hranilnih knjižic izvršila kake 3 tedne pred zapustnikovo smrtjo in v takih okoliščinah, da je bil namen zapustnika, preprečiti prenos po dedovanju, prozoren. Ker se ni trdilo, da bi bil pristojbino od darila med živimi že toženec poprej poplačal, ravnati se je bilo oblastvu za odmero pristojbin po §-u 13 zak. z dne 18. junija 1901 šte. 74 drž. zak. Toženčev ugovor, da mu preti še enkratna odmera pristojbine in s tem nevarnost, da se pristojbina še enkrat izterja od njega, tudi nima podlage, ker je z enkratnim plačilom pristojbine v zmislu §-a 1422 in 1423 o. d. z. obveznost do plačila pristojbine ugasnila. Da je ta obveznost prenehala, izhaja tudi iz dekreta finančne direkcije, s katerim se je prošnja tožnika za odpis te pristojbine zavrnila, češ, da je bilo hranilne knjižice vzeti med zapuščinsko imetje in so hranilne knjižice po §-u 13 zak. z dne 18. junija 1901 šte. 74 o. d. z. itak podvržene pristojbini po isti meri, kakor drugo zapuščinsko imetje.

Prizivno sodišče pa tudi ni predmeta pravno napačno razmotrilo.

Po §-u 17 cit. zak. so obvezane plačati pristojbino od premoženja, naštetega v §-u 13 cit. zak., izključno one osebe, katerim so pripadli dotični kosi premoženja. Pristojbino je torej smatrati za tako, katero mora toženec sam že po zakonu trpeti. Toženec je tedaj po §§ 1041 in 1042 o. d. z. povračilo dolžan.

Tudi se ne da vzdržati končni toženčev ugovor, da je smatrati tožnikovo plačilo pristojbine od hranilnih knjižic njemu samemu škodljivim, ker ne gre, da se mu odvzame morebitna ugodna prilika, ko pravica pristojbinskega oblastva do odmere pristojbine zastara. Ozirati se je namreč na § 18 cit. zak., kateri nalaga dediču točno, da postavi v §-u 13 cit. zak. navedene imovinske kose v izkaz zapuščinskega imetja ali pa to javi finančnemu oblastvu. Dedič, današnji tožnik bi bil torej obvezan, vsprejeti vrednost podarjenih hranilnih knjižic med zapuščinsko imetje ozir. bi bil moral to finančnemu oblastvu javiti, če bi mu za časa sestave izkaza o zapuščinskem imetju tudi znano bilo, da dotičnih hranilnih knjižic zapustnik tožencu ni samo izročil v shrambo. marveč, da mu jih je podaril.

—K.—

b) Določitev učne dobe je bistven del učne pogodbe (§ 99 obrtnega reda.)

A je vstopil pri večji zidarski firmi *B* za zidarskega delavca. Ob vstopu se učna doba ni dogovorila, vendar je firma rabila *A*-a za vajenca in ga tudi smatrala za vajenca. Ko je nekega dne *A* odpovedal službo v zakonitem roku 14 dni, mu *B* ni hotela izročiti delavske knjižice, češ, da je *A* vajenec v zmislu obrtnega reda in mora torej ostati pri firmi *B* 3 leta. *A* je tožil na izročitev delavske knjižice.

Okrajno sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo iz razlogov:

Glede na izpoved priče polirja *C* je smatral sodnik dokazan, da je tožnik na lastno prošnjo vstopil pri toženki za zidarskega vajenca in da ga je toženka tudi le v lastnosti zidarskega vajenca vsprejela. Glede na izpoved *D*-a, tožnikovega očeta, je pa dalje imeti potrjenim, da je on, oče in zakoniti zastopnik nedoletnega tožnika, izrecno odobril, da gre tožnik k toženi firmi učiti se zidarskega obrta, in tako je dokazano, da se je med toženko in med zakonitim zastopnikom tožnikovim molče sklenila učna pogodba tako, da se bo tožnik učil pri toženki zidarskega obrta v času, katerega določa zakon (§ 98 a ces. pat. z dne 20. dec. 1859 št. 227 drž. zak.), odnosno v času, katerega določi toženka. Da se je tožnika pri toženki res rabilo za vajenca v zmislu §-a 97 leg. cit., potrjeno je po priči *C*, polirju in tožnikovem očetu *D*; s tem je pa nedvomno ovržen ugovor tožnikov, da je bil pri toženki le delavec, a ne vajenec. Tožnik sam ne ugovarja nikakega slučaja, omenjenega v §-u 101 leg. cit., da bi smel učno razmerje pred pretekom določene dobe razdreti.

Ker tožnik ni upravičen učnega razmerja razdreti, odnosno ker pri toženki ni bil le delavec, bilo je tožbeni zahtevek zavrniti.

Tožnikovemu prizivu je druga instanca ugodila.

Razlogi.

Pogoj učnega razmerja med učencem in obrtnikom je vedno učna pogodba po zmislu §-ov 97, 98 in 99 obrt. reda; bistven znak vsake učne pogodbe, od katere zavisi njena

materijalnopravna veljavnost, pa je porazumna določitev učne dobe (§§ 98, 99 obrt. r.).

V tem slučaju pa se učna doba ni dogovorila niti s tožnikom, niti z njegovim očetom. Res je sicer, kar izhaja iz toženkinih navedeb in pričevanja polirja *C* in tožnikovega očeta *D*, da se je tožnik pri toženki faktično učil zidarskega dela. Ker pa toženka ni dokazala dogovorne ustanovitve 3 letne učne dobe, tudi ni pravoveljavne učne pogodbe.

Ako pa ni učne pogodbe, tudi ni tožnika moči smatrati za vajenca ali učenca, ampak le za navadnega pomočnika, zidarskega delavca. Tak pa je imel pravico, ker ni bilo družega dogovora, odpovedati službo v 14 dneh in zahtevati izročitev delavske knjižice.

C. kr. vrhovno sodišče je pritrdilo razsodbi prizivnega sodišča iz razlogov:

Mnenje prizivnega sodišča, da tu ni učne pogodbe, je pravilno. Akoravno je imel tožnik z bok svojega dela priliko, priučiti se zidarskega obrta, ga zaradi tega še ni smatrati za vajenca. V zmislu §-a 97 obrt. r. je namen vežbanja praktična izvršitev v obrtu. V dosego tega namena je potrebna gotova doba tozadevnega razmerja, ki tvori bistveni del učne pogodbe.

F. Č.

c) Tudi za volila, ki niso zaporedno tekoča denarna plačila, sme volilojemnik po zmislu §-a 161 ces. pat. od 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak. zahtevati zakonito varnost še pred prisojilom.

Zapustnik Otmar R. je volil Eleonori M. z oporoko 24. septembra 1903 posestvo vl. št. 3 kat. obč. P. za dosmrtni užitek ter obenem odredil, da ji morajo dediči, njegovi trije sinovi, kojim pride to posestvo po njegovi smrti v last, vsa k posestvu spadajoča zemljišča brezplačno pravilno pognojovati in obdelavati ter jej vsakoletno letino spraviti in izročiti. Veljavnosti te oporoke ni nihče izpodbijal, pač pa so zatrjevali dediči, da je odredba glede pognojevanja, obdelavanja i. t. d. postala vsled nekega poznejšnjega kodicila zapustnika Otmarja K. brez predmeta in brez pravnega pomena. Eleonora M. je že pred izdajo prisojil-

nega pisma vložila pri c. kr. okrožnem kakor zapuščinskem sodišču v M. predlog, naj se v prisojilnem pismu, ki se izda, izreče, da ji morajo dati dediči za vse gori označene pravice, nanašajoče se na uživanje zemljišč, zakonito varnost.

Zapuščinsko sodišče temu predlogu ni ugodilo, češ, voliljemnica ni upravičena zahtevati zakonite varnosti, ko ne gre za kaka ponavljajoča se plačila (§ 161 odst. 2 izvenspor. pat.); tudi ne gre za kak užitek na zapuščini kakor celoti ali na kakem njenem delu (kvoti), marveč le na zapuščinskem predmetu.

C. kr. višje dež. sodišče v G. je rekurzu Eleonore M. ugodilo ter izpodbijani sklep tako izpremenilo, da naj se v prisojilnem pismu, ki se izda, izreče, da je na posestvu vl. št. 3 k. o. P. vknjižiti v korist Eleonore M. v zmyslu zapustnikove poslednje volje od 24. septembra 1903 stvarno breme obveznosti dedičev-lastnikov tega posestva, da morajo vsa k temu posestvu spadajoča zemljišča cel čas, dokler trajajo užitne pravice voliljemnice, za njo popolnem brezplačno, pa pravilno pognojevati in obdelovati, ter ji ravno tako brezplačno vsako leto letino pospraviti in izročiti.

Vsled revizijskega rekurza dedičev zoper ta sklep izdalo je vrhovno sodišče sklep od 19. januarja 1909, R. VI 12. septembra, s kojim je izpodbijani sklep rekurznega sodišča potrdilo.

Razlogi.

V oporoki od 24. septembra 1903 voli Otmar R. Eleonori M., ne da bi imela za to plačati kak davek ali kako pristojbino, užitek posestva vl. št. 3 kat. obč. P. z vsemi pritiklinami, pa stanovanjske pravice glede na tem zemljišču stoječe hiše; nazadnje se tam še odreja, da morajo dediči vsa k temu posestvu spadajoča zemljišča ves čas, dokler jih bo uživala voliljemnica, popolnem brezplačno pognojevati in obdelovati, ter ji ravno tako brezplačno vsakoletno letino pospraviti in izročiti. Da ima Eleonora M. pravico zahtevati zakonito varnost tudi glede zadnjenavedenega volila brezplačnega gnojenja, obdelovanja zemljišč in posprave pridelkov še pred izdajo prisojilnega pisma, izhaja iz §-a 162 ces. pat. od 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak. Da bi v 2. odstavku te določbe dane pravice do zakonite varnosti veljale zgolj za denarna plačila, to že radi tega

ni upravičeno, ker je tu govor o zaporedno tekočih letnih plačilih in drugih volilih, katerih izpolnitev se še ne more zahtevati, bodisi ker zakoniti rok še ni potekel, bodisi, ker je bil določen kak drugi čas za zapalost plačila.

Po §-u 1412 o. d. z. je plačilo dajatev tega, kar se mora dati; občni državljanski zakonik torej s pojmom »plačilo« označuje denarna plačila, pa tudi vsakatero dajatev obveznosti, ter ni nikakega vzroka, izraz »plačilo« v §-u 161 ces. pat. drugače tolmačiti, osobito ko razlogi, da naj se sme za zaporedno tekoča denarna plačila zahtevati zakonito varnost, veljajo prav tako tudi za druge časovno omejene ali pogojene dajatve.

Tesna zveza tega volila z volilom užitka kaže, da je prvo dopolnilo drugega, torej z drugim volilom spojeno stvarno breme.

Pa tudi to, da so dediči pravni obstoj volila izpodbijali, ne izključuje, da naj se vzame v prisojilno listino varnostna klavzula, kajti volilorejnik je baš upravičen zahtevati zakonito varnost še pred izdajo prisojilnega pisma. Sicer pa dediči niso pregovarjali niti pristnosti, niti vsebine dotične odredbe, nego so le trdili, da je vsled poznejših zapustnikovih odredb prišla ob veljavo. Dediči morejo torej, ako hočejo prisojilo izposlovati, ali dovoliti vsprejem klavzule o zakoniti varnosti v prisojilno listino, ali pa že poprej dokazati neobstoj volila; tudi morajo že po prisojilu in po zemljiškoknjžnem vpisu volila izposlovati izrek, da volilo ne obstoja in da naj se iz zemljiške knjige izbriše.

Revizijski rekurz je torej neutemeljen ter ga je bilo zavrni.

Dr. M. D.

Kazensko pravo.

**Volilni shodi pod milim nebom, ki so bili sklicani brez pri-
voljenja oblastva (po §-u 3 shodnega zakona) nimajo varstva
§-a 15 zakona o volilni svobodi z dne 26. januarja 1907, drž.
zak. št. 18.**

Proti sodbi okrožnega sodišča v Celju z dne 26. septembra 1907, s katero se je vzklicu javnega obtožitelja proti sodbi okr. sodišča v Laškem z dne 16. avgusta 1907 ugodilo in Adama M. obsodilo, da je kriv prestopka § 15 zakona z dne 26. januarja

1907 št. 18 drž. zak., je generalna prokuratura vložila ničnostno pritožbo v obrambo zakona. Vrhovno kasacijsko sodišče je s sodbo z dne 28. januarja 1908 Kr VI 7,8 izreklo, da navedena obsodba okrožnega sodišča v Celju krši § 3 in 4 zak. z dne 15. novembra 1907 drž. zak. št. 135 o shodnem pravu in § 15 zakona z dne 26. januarja 1907, drž. zak. šte. 18 o kazenskih določbah za varstvo volilne in zborovalne svobode — in je Adama M. po §-ih 259 št. 3, 390 in 447 k. pr. r. oprostilo obtožbe prestopka po §-u 15 cit. zakona.

Razlogi.

Užitarja Adama M. je okrajno sodišče v Laškem poklicalo na odgovor zaradi prestopka §-a 15 zakona o varstvu volilne in zborovalne svobode z dne 26. januarja 1907, drž. zak. št. 18 češ, da je v zvezi z drugimi 6 soobtoženci dne 5. maja 1907 v Št. Rupertu nad Laškim volilni shod, ki je bil sklican v namen, da bi se volilci pogovorili o kandidaturi Ferdinanda R., name-noma preprečil z vpitjem, pretnjami in lučanjem kamenja in peska in tako navzoče, kakor tudi osebe, ki so vodile shod in vzdrževale red pri zborovanju, od zborovanja pregnal.

Okrajno sodišče je obdolženca s sodbo z dne 16. avgusta 1907 oprostilo, ker je bil shod brez oblastvenega dovoljenja sklican, torej nezakonit in tako nima zaščite § 15 zakona o varstvu volilne svobode.

Okrožno sodišče v Celju pa je, ugodivši pritožbi državnega pravdnika, Adama M. obsodilo s sodbo z dne 26. septembra 1907, pridruživši se pravnemu naziranju pritožbe, da je za kazenske določbe § 15 leg. cit., ki ji je zgol namen, ščititi volilno in zborovalno svobodo, popolnoma brez pomena, ali so se pri kakem shodu vsi predpisi zakona z dne 15. novembra 1867, drž. zak. št. 135 izpolnili; če tudi se razbiti volilski shod ni praviloma oblastvu naznanil, da ni ovire podeliti mu zaščito §-a 15 zakona o volilni svobodi, da ta zakon ne ščiti zgol sklicatelja in prireditelja, temveč tudi udeležnike shoda; da le oni, ne pa ti, so za morebitno kršenje shodnega zakona z leta 1867 odgovorni.

Toda pravno stališče vzklicnega sodišča nasprotuje besedilu zakona.

§ 15 že omenjenega zakona z dne 26. januarja 1907 št. 18 drž. zak. razločuje namreč natanko med volilskimi shodi in shodi, ki spadajo pod društveni ali volilni zakon, te zadnje štiti le, ako so bili zakonito sklicani, torej ako so se predpisi §§ 14 in 15 društvenega ozir. §§ 2 in 3 shodnega zakona izpolnili. Volilni shodi so po § 4 shodnega zakona v določbah tega zakona izvzeti, razun onih, ki se prirede na prostem. Volilni shodi, ki se prirede na prostem, spadajo torej pod določbe shodnega prava, in treba je, ako naj se jih štiti, da so pravilno sklicani. Ravno zaradi tega, ker hoče § 15 zakona o varstvu volilne svobode volilskim shodom, posebno, močnejše varstvo podeliti, stavi za predpogoj, da se vršitev takega shoda pod milim nebom, ki je vsekakor pod večjo nevarnostjo, naznani pravočasno oblastvu, da zamore le-to izdati morebiti potrebne varstvene odredbe, dočim se za ostale volilske shode, ki so prosti dolžnosti naznanila po §-u 2 shodnega zakona, ni zdelo primerno, uvesti strožje predpise kakor sedaj, ampak je vsakokratnemu sklicatelju prepuščeno, ako zahtevajo to razmere, prositi posebnega varstva oblastev.

Po navedenem torej le-ta shod nikakor ni bil shod, ki bi vžival posebno varstvo zakona, ampak množica ljudi, ki se je sešla proti predpisom zakona, ki torej kakor shod ne more zahtevati onega posebnega varstva, ki ga daje novi zakon o varstvu volilne svobode, temveč čigar posamezni člani smejo pričakovati le varstva, ki jim ga daje občni kazenski zakon proti nasilju, telesni poškodbi itd.

Zato je bilo po §-u 292 k. pr. r. izreči to sodbo.

Dr. A.

„Notranji“ sodni jezik, ki ni.

1. Pismeno poročilo po §-u 472 k. pr. r.

V članku — notranji uradni jezik naših sodišč — objavljenem preteklega leta v našem listu, je bilo rečeno, da bi bilo dobro posamič odkrivati krivice vsled tistega »notranjega« jezika, ki se v resnici ne tiče kakega notranjega občevanja sodišč, ampak občevanja in razpravljanja s strankami samimi. Torej pričnimo s tako stvarjo!

§ 472 k. pr. r. piše: Razprava pod vzklicnim oblastvom je javna po predpisih §-ov 228—231. Začenja se s pismenim poročilom člana vzklicnega oblastva . . .

Po rečenem je poročevalčevo pismeno poročilo del vzklicne razprave, da, celo uvod zanjo. To poročilo imajo tudi višja oblastva, inspektorji sodišč i. t. d. za jako važno in reklo se nam je, da se je nekemu zbornemu sodišču — ni dolgo tega — z ukorom opazilo, ker poročevalci niso izgotavljali nobenega poročila, temuč so le pripisali: legatur Urteil de dato. . .« in res le čitali prvosodno razsodilo, kakor določa zadnji odstavek navedenega §-a.

Zahtevek, da se to poročilo piši, res ni popolnoma neupravičen, niti ob sedanjem občnem načelu ustnega postopanja, že iz praktičnih preglednih ozirov, ker iz koncepta vzklicnega razsodila in kratkega posvetovalnega zapisnika, ki skoro edina ostajata pri vzklicnem sodišču, navadno ni razvideti niti osebnih podatkov o vzklicatelju niti dejanskega stanu, ter bi bilo pogosto vse spise zahtevati od dotičnih okrajnih sodišč, kadar je ob raznih prilikah ugotoviti kake trditve ali dvome. Pa tudi stvarno ni brez pomena, da zakon zahteva pismeno poročilo. Kazenski pravdni red sloni na načelu ustnega postopanja, tudi razprava pred vzklicnim sodiščem je javna in ustna, in torej brez pomena, ako so možje, sestavljajoči dotična določila, ne manj prožeti svobodomiselnih načel, kakor je sedanja doba, določili, da bodi poročilo na vzklicni razpravi pismeno. Brez dvoma se je hotela s tem doseči točnost poročila.

Vendar ne razpravljajmo sedaj o stvarni pravilnosti tega določila, temuč ustanovimo, v kakem jeziku je je pisati, ker je

bistven del vzklicne razprave, torej nikaka notranja sodna stvar, temuč za stranke jako odločilna, o kateri tedaj velja »vnanji« sodni jezik. Zdrav razum izvaja iz opisanih zakonitih določil, da bodi to poročilo napisano v tistem jeziku, v katerem se vrši vzklicna razprava, pri slovenskem obtožencu pač — slovensko. Tako bi se moralo sklepati, pa se, kolikor nam znano, vsaj v okrožju graškega nadsodišča, ni sklepalo doslej, ampak ta poročila so bila »via facti« skozi nemška.

Ta razvada je — »contra legem« in izhaja med drugim iz napačnega tolmačenja, da je to poročilo napisano za nejavno sejo, v kateri se določa le narok za javno vzklicno razpravo ter se odloča o raznih morebitnih predlogih, ki jih stranke stavijo glede te javne razprave ali sicer o okolnostih, ki jih je rešiti pred njo. S temi razpisi, ki se navadno opravijo na znanem »Spisszettel«-nu, kateri ima v to svrhu na prednji strani natisnene stalne izraze, — v graškem okrožju seve samo v nemškem jeziku — združuje se tudi pismeno poročilo za javno razpravo in je zato — nemško.

Kakor smo jasno izveli, pa je ta jezikovna razvada pri slovenskih strankah popolnem nezakonita. S tem še nikakor ne priznavamo, da spada drugo, v nejavni seji z istega lepoglasnega lista predavano poročilo med »notranji« jezik. V tem oziru ni v »notranjem« jeziku nikakor izgotoviti kakega sklepa, ki ga je nenemškemu predlagatelju objaviti ali pismeno, ali na javni vzklicni razpravi ustno gotovo le v njegovem jeziku, v katerem ga je torej tudi napisati. Nobenega obveznega predpisa sicer ni, da bi sploh kak del na tem listu moral nositi le nemško pismo, temuč je sklepati nasprotno iz načela, da bodi vse, kar sme stranka vpogledati, sme pa ves ta list, biti pisano v njenem jeziku.

Vendar danes smo hoteli ožigosati protizakonito razvado pri pismenem poročilu po §-u 472, k. pr. r. in o sodnikih, ki je ne bodo opustili, nam bo misliti, da jim zakon ni toliko mari, kakor so jim morda kaki drugi nehvalni in nemožati obziri.

T.

Plenarni sklepi c. kr. upravnega sodišča.¹⁾

A. Administrativne pravne stvari.

1. Občinski uradniki, ki službujejo proti enostranski odpovedi ali na vnaprej določeno dobo, niso »stalno nameščeni občinski uradniki« po zmislu §-a 10 novele o domovinskemu zakonu. (Sklep 25. novembra 1907.)

2. V dušnem pastirstvu trajno delujoči pomožni mašniki krščanskih konfesij nima jo volilne pravice za občinski zastop v I. vol. razredu po zmislu §-ov 1 in 15 obč. vol. reda za Česko (§ 15 po besedilu zakona od 18. aprila 1896 dež. zak. št. 44). (Sklep 2. decembra 1907.)

3. Proti sklepu pristojnega občinskega ali okrajnega odbora, s katerim se zanika javnost pota, pristojna sosedni občini rekurzna legitimacija, ako je udeležena na pripoznanju javnosti zategadelj, ker so ceste ali pota na njenem ozemlju v neposredni ali posredni zvezi s potom, ki se je o njem storil sklep. (Sklep 23. decembra 1907.)

4. Po čeških dež. zakonih od 28. maja 1892 dež. zak. št. 27 (za občino Nusle) in od 23. junija 1893 dež. zak. št. 48 (za občino Žižkov) ni občina upravičena, da bi neplačano kanalsko pristojbino terjala od posestnega naslednika tistega hišnega lastnika, ki je hišo zvezal z občinskimi kanali. (Sklep 27. januarja 1908.)

5. Ako se delavca, ki je bil doslej priglašen okrajni bolniški blagajni, zavaruje pri drugi bolniški blagajni na zakonit način, onda zadošča, da delodajavec zgolj sporoči to zavarovanje (brez sočasnega izkaza) in mu že po tem od časa sporočila naprej ni treba več plačevati zavarovalnih prispevkov okrajni bolniški blagajni. (Sklep 17. februarja 1908.)

(Dalje prihodnjič.)

B. Finančne pravne stvari.

1. Da podjetje nanovo nastane, odnosno da se prevzame (§§ 116, 117, zakona o person. davkih, čl. 58 in 59 izvrš.

¹⁾ Uradno priposlano.

pr. II.), je smatrati tedaj, kadar podjetje, zavezano posebni pridobnini, ustanovi

a) na svojem dosedanjem obrtovališču novo, od dosedanjega različno opravilno vrsto,

b) na novih obrtovališčih obrat jednake vrste, kakor doslej,

c) na novih obrtovališčih opravilno vrsto, ki se razlikuje od dosedanje, — ako dotične opravilne vrste, odnosno obrtovališča niso nesamostalni pomožni obrati dosedanjega obrata.

(Sklep 22. januarja 1906.)

2. a) Prispevki po §-u 125 št. 8 zakona o person. davkih so le tedaj prosti rentnine, kadar se z njimi izpolnjujejo tiste dolžnosti, katere zakon ali običaj spaja z rodbinskimi zvezami, obstoječimi med dajavcem in prejemnikom.

b) Rente, ki si jih zakonski med sabo testamentarno naklanjajo, niso prosti rentnine.

(Sklep 22. januarja 1906.)

3.) Pristojbine za emisijo delnic je odmerjati po kurzu oddaje, ako se nove delnice oddajo po emisijskem kurzu, ki presega nominalni znesek.

(Dalje prihodnjič.)

Književna poročila.

Pučansko tumačenje avstrijskih zakona. I. Zakon o dovoljavanju prijekih puteva od 7. srpnja 1896. dz. 140. Uredio dr. Ed. Volčič. U Ljubljani 1909. Izdalo in založilo društvo »Pravnik« u Ljubljani. Natisnila »Zadružna tiskara« u Krškom. Cijena 40 filira.

Tvarina, ki je bila izšla v 1. zvezku »Poljudne pravne knjižnice«, je tu zbrana v hrvaškem jeziku. Gosp. dr. Volčič otvarja tako sporazumno z društvom »Pravnikom« tudi hrvaško poljudno pravno knjižnico in je seveda nje nadaljevanje zavisno od zanimanja, katero vzbudi to z blago mislijo zasnovano podjetje v Hrvatih bodisi na duševno, bodisi na gmotno stran. Na platnicah te knjižice se hrvaško občinstvo prav umestno opozarja na dosedanje publikacije društva »Pravnika«, oziroma priredbe g. dr. Volčiča, osobito je natisnjen vzorec iz knjige »Zemljišnički zakon«, katera izide prav v kratkem z vsebino I. dela slovenske zbirke »Zakoni o javnih knjigah«.

Hrvaški „Mjesečnik“ je v svoji let. številki 4 in 5 priobčil slovenski pisano razpravo dr. Fr. Mohoriča: »Načelo uradnosti pri izvršbi«. Ta tema je bil tudi predmet predavanju dr. Mohoriča na zadnjem »Pravnikovem« večeru.

Zeugnissfähigkeit der Kinder vor Gericht. Ein Beitrag zur Aussagepsychologie von O. H. Michel. Langensalza, Hermann Beyer & Söhne 1907.

O tej snovi se je že mnogo pisalo, a z zgoraj naznanjeno knjižico se je oglasil še — odgojevalec mladine. Nikakor se ne strinja s skrajno zahtevo nekaterih dušeslovcev, kakor Lipmanna, Schneickerta (prim. Slov. Pravnika 1908 str. 216), da naj se otrok izpod 7 let sploh ne zaslišuje za priče. Pisatelj meni, da se tako daleč ne sme iti, in če odide marsikak oskrunitelj otrok zasluženi kazni, samo da je storil zločin previdno — v samoti. Pri-trjuje sicer nazoru, da izpovedbam otrok, četudi veljajo za resnicoljubne, ne gre vseskozi popolna vera, toda to še ne opravičuje zahteve, naj se opusti sploh vsako zaslišanje otrok za priče, ampak treba je le raziskovati in proučevati vzroke tega pojava. Potem najdemo tudi pot, po kateri pridemo posledicam pojava v okoliščinah. Za razrešitev tega problema pa so poklicani tudi mladinski odgojevalci, to tembolj, ker pridejo tolikokrat v nevarnost, da postanejo žrtve — otroških izpovedeb.

Pisatelj navaja podrobno, na kaj treba posebno pozornost obračati, da se iz cele otrokove izpovedbe izlušči jedro resnice; svoje trditve podpira vseskozi z zanimivimi slučaji iz prakse ali pa s poskusi, katere je napravljaval z dovoljenjem svojih predstojnikov v ljudski šoli.

Otroci predvsem ne znajo pravilno opazovati. Vidijo nepopolno, čujejo nepravilno. Popis osebe ali kraja na podlagi izpovedbe otrok je docela nezanesljiv; zato naj se nikar ne uporablja za signalemente zločincev. Konfrontacijo bi imenoval pisatelj dejanski personalni opis. Torej velja tudi za to dokazno sredstvo, da je treba ob uceni izpovedbe največje opreznosti. Vrlo majhna je spominska zmožnost otrok, še celo ako preteče dalj časa od zaznave do zaslišbe. Pisatelj odklanja Diehlovo trditev, češ, otroci so kar najbolj usposobljeni, da si to, kar si namenoma v spomin vtisnejo, za dolgo časa zvesto zapamtijo. Njegovi poskusi z otroci v šoli so dokazali baš nasprotno. — Nedostatne so zaznave otrok glede razmer, časa in prostora; osobito meščanski otroci so v tem oziru na slabem, ker niso toliko na prostem. Otroka mlajših let se o takih stvareh ne sme izpraševati, še prav posebno se je varovati tozadevnih sugestivnih vprašanj; kajti otroci jih pač vedno potrde. Ob sodnem zaslišanju se ne sme prezreti, kako silno slabo vpliva na otrokovo zmožnost pričevanja — čakanje. Žeja, lakota, trudnost se pojavlja, otrok se zdrzne vsakokrat, ko se odpro vrata in se koga pokliče k sodniku. Njegovo živčevje je silno napeto, od razburjenosti včasih skoro zaplače, — kar pride na vrsto: s težavo se premaga, z burno utripajočim srcem, izmučen prestopi prag sodnikove sobe, — in v tem stanju naj verodostojno priča? Vse to kaže, kako živa je potreba, da posluje že v predpreiskavi psihologično izkušen jurist. On mora vedeti, kako mu

je ravnati z otrokom. Sodnik, ki hoče s strogim, visokostnim obrazom nastopati, ravna popolnoma napak že pri navadnih pričah, kaj še le pri mladostnih.

Pisatelj se bavi nadalje s pojavi sugestije pri otrocih. Najčešče pride pri le-teh verbalna sugestija v poštev. Starši naj bi svoje otroke že v nežni dobi tako odgajali, da jih ne obvlada vsak vnanji vpliv, da postanejo kolikor moči hitro samostojni. Na to se premalo pazi; zato pa se dogaja, da otroci izpovedo nekaj popolnoma v dobri veri za lasten doživljaj; dočim je o stvari le mati govorila. Najhujše je z izpovedbami o zločinih zoper nravnost. Slučaji, katere pisatelj iz življenja navaja, so pretresljivi. Sugestija se izbavi pri otrocih tudi kaj lahko z indijankami, krajcarsko literaturo, itd., kar vse dobe otroci po poslih, znancih itd. Na tak način nastanejo — cele psihične epidemije.

Slednjič se dotika pisatelj vpliva autosugestije, otroške domišljije, sanj. Obžaluje, da gotove vrste odgojitelji smatrajo take pojave pri otrocih za dokaz lažnjivosti ali zakrknjenosti ter jih hočejo povsem abotno otrokom s palico izbiti. Pravi odgojitelj ni, kdor šele na otrocih študira psihologijo, marveč oni, ki jo je že proučil. Baš to velja pa tudi za sodnike. Ako niso v kriminalno-psihološkem oziru izšolani, onda naj pritegnejo k zaslišanju mladostnikov vsaj v kočljivih slučajih zvedence iz psihologije. Ugovarja se sicer, da bi vsled tega trpela dostojnost razprave in da se tako v nič deva ugled sodnika. Pa popolnoma neopravičeno; taka preobčutljivost sodnikov more izvirati pač le iz negacije psihologije kakor eksaktne vede! Koncem pride pisatelj do zaključka, da naj se za prakso zahteva istočasno s presnovo kazenskega prava za mladoletnike tudi preosnova načina, kako je zaslišavati otroke kakor priče, da se zadosti zahtevam psihologije.

Pisatelj je v pregledni, mični obliki srečno izbral vse one momente, ki jih je upoštevati o pravilni uceni otroške izpovedbe. Toda je li s tem podprl svojo trditev, da Lipmann, Schneickert nista na pravem potu, ko odklanjata otroke izpod 7 let kakor priče? Meni se vidi, da ne. Pač pa je glede šolskih, torej z večine nad 7 let starih otrok zadel pravo, — ko je napravljajal poskuse s šolskimi otroci in obelodanil svojo izkustva. To je bil tudi povod, da sem knjižico na tem mestu oznanil, ker je pač zanimivo, kako sodi odgojevatelj mladine na podlagi svojih izkustev o zmožnosti pričevanja otrok pred sodniki. Ali bi se ne dalo pridobiti tudi našega vrlega učiteljstva za proučevanje tega problema? —

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. maja 1909.

— (Kronika društva »Pravnika«). Dne 9. t. m. je imel odbor sejo, v kateri je najprvo izvolil na poziv deželnega odbora kranjskega svoje delegate za novi vseučiliški odsek in to g. predsednika drja. Majarona ter g. podpredsednika drja. Toplaka, odnosno za namestnika gosp. drja. Mohoriča. — Glede na predloge, ki merijo na to, da bi »Slov. Pravnika« izhajal vsakih štirinajst dni, se je sklenilo, da naj za sedaj ostane pri starem, ker za takšno premembo ni še pogojev in ker zlasti tudi tozadevni »poziv« ni imel zadostnega uspeha. — Razgovor je bil tudi o tem, kako pospešiti prepotrebno slov. izdajo obč. državljanskega zakonika. — Zastran izdaje VI. zvezka društvene zbirke zakonov je treba še dogovorov z urednikom gosp. drjem. Volčičem in s tiskarno. — G. knjižničar Lapajne je obširno poročal o uredbi društvene knjižnice in sklenilo se je, da se seznam knjižnice natisne ter, priložen »Slov. Pravniku«, dološlje društenikom. Zbrali so se tudi prejšnji letniki »Slov. Pravnika«, kolikor jih je kompletnih, da se počasi razprodajo; del teh letnikov pa se dološlje slov. akademčnim društenom, ker so nekatera že tega prosila.

— (Osebne vesti.) Svetnik višjega deželnega sodišča v Gradcu dr. E. Eminger je dobil značaj in naslov dvornega svetnika. — Viš. deželnosodnemu svetniku I. Škerlju v Rudolfovem se je povodom prostovoljnega upokojenja izreklo Najvišje priznanje za mnogoletno in zelo uspešno delovanje. — Deželnosodnemu svetniku drju. A. Povšiču v Trstu je poverjeno začasno vodstvo rabsodišča za pokojninsko zavarovanje pri dež. uradu »Splošnega pokojninskega zavoda« za nameščence v Trstu. — Imenovani so: okr. sodnik dr. V. Ahazhizh v Rudolfovem za dež. sod. svetnika istotam; za okr. sodnika in sod. predstojnika sodnika A. Kessler v Doberlivesi za Šmohor in dr. Fr. Peitler v Kamniku za Lož; za okr. sodnika sodnik A. Levičnik v Krškem za Rudolfovo; za drž. pravdnika substituta okr. sodnik dr. Fr. Thüjle v Gradcu za Celovec in sodnika dr. G. Bencich v Puli in dr. J. Steffè v Kopru, oba za Rovinj. — Premeščeni so: dež. sod. svetnik dr. H. Schäftlein iz Celja v Gradec, dež. sod. svetnik in okr. sodišča predstojnik J. Jarc iz Višnje gore v Rudolfovo; okr. sodnik in sod. predstojnik J. Pellegrini iz Loža v Višnjo goro. — Vpokojen je na prošnjo sodnik J. Petrovič v Mariboru. — Iz odvetniškega imenika imenika odvetniške zbornice kranjske je zbrisan dr. R. Pikel v Postojni, ker je radi slabomnosti prišel pod skrbstvo.

(Zveza slovenskih odvetnikov) je imela dne 21. pr. m. svoj redni občni zbor v mestni posvetovalnici ljubljanski. Upravna poročila odborova so bila odobrena. Poročalo se je tudi obširno o pravosodnih, zlasti jezikovnih razmerah na Koroškem in Spodnjem Štajerskem. Sklenilo pa se je, da se teh poročil ne objavi, kakor doslej običajno, po časopisih, nego da je o dosedanjem razvoju jezikovnega vprašanja itd. na Slovenskem izdati posebno publikacijo in na podlagi nje sklicati shod slovenskih prav-

nikov ter povabiti nanj vse činitelje, kateri se morajo zanimati za naše jezikovne razmere, uradniške personalije itd. O občnem zboru, ki je trajal štiri ure, se je izdal le kratek komuniké. Odbor je bil izvoljen prejšnji, samo namesto odvetnika g. drja. Novaka, ki je zopetno izvolitev odklonil, je bil izbran g. odv. kandidat dr. Žirovnik, ki prevzame tudi tajništvo.

— (Umrli je) dne 2. t. m. v Pragi-Karlinu odvetnik dr. Antonin Pavliček, ki je zaslovel po svojih čeških in nemških spisih daleč na okrog v pravniškem svetu. Porojen l. 1838 v Dvoru Kraljevem, dovršil je pravne študije v Pragi, stopil v odvetniško prakso in začel obenem literarno delovati. Prva skupina njegovih del se nanaša na tožbe radi obogatbe. Razpravljal je o tem v češkem »Pravniku«, pa tudi v nemških pravniških listih. Izšli ste potem njegovi knjigi: »Žaloby z obohacení vedle práva občanského« itd. (1873) in pa »Zur Lehre von den Klagen aus ungerechtfertigter Bereicherung nach oesterr. Civilrechte« (Manz, 1879). Druga skupina njegovega delovanja obsega študije o menicah, vrednostnih papirjih, čekih, zastavnih listih. Priobčeval jih je zlasti v češkem »Pravniku«, izdal pa tudi v posebnih knjigah: »Směnka a chek v evropskem zakonodárství« (1884), nadalje: »Die oesterr. Curatoren-gesetze« etc. (1891), potem: »Právo listů zástavních« (1893) in »Das Pfandbriefrecht« (1895). Njegov posebno zanimiv spis »Obet ve vědě a zákonodárství« (1902) je izdala češka akademija, ki ji je bil radi svojih izrednih znanstvenih zaslug imenovan rednim članom. V svoji poslednji volji je naklonil znatnih vsot za rodoljubne, znanstvene in ljudomile namene, zlasti pa tudi za izdajanje čeških pravnih spisov. Tako spada pokojni dr. Pavliček med prve češke pravnike in sploh prve sinove češkega naroda.

— (K stoletnici obč. drž. zakonika.) Ker l. 1911 poteče sto let, odkar je bil s ces. patentom od 1. junija 1811 razglašen obč. drž. zakonik, sprožila je Wiener Juristische Gesellschaft vprašanje, ali naj se ne bi ta jubilej proslavil s slavnostno knjigo, kakor je tudi povodom stoletnice francoskega »Code civil« l. 1904 izšel slavnostni »Livre du Centenaire«. Navedena družba je razposlala okrožnico pravnim fakultetam, korporacijam in društvom, ter jih povabila, naj bi se po delegatih udeležile shoda, ki se bo v ta namen vršil prihodnji mesec na Dunaju.

— (Stroškov za pot stranke k odvetniku ali sodišču, ne da bi bila stranka vabljená, ni priznati za pravdne stroške). Prizivno sodišče je črtalo prizivatelju, ki je s prizivom zmagal, vse za pota k odvetniku in k prizivni razpravi, h kateri ni bil vabljen, zaznamovane stroške, ker so vsa ta pota le oseben trud, za katerega stranka ne sme zahtevati povračila (§ 42 stavek 1 c. pr. r.) C. kr. vrhovno sodišče je vsled rekurza prizivatelja z odločbo z dne 12. januarja 1909 opr. št. VI 3/9/1 potrdilo izrek prizivnega sodišča.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.

Dr. Ed. Volčič, v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XVII. in 909 str. 1906. V platno vez. knjiga K 8.—
2. **Odvetniška tarifa**, določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom (20 tabel). 1906. Broširano . . . „ 1·80
3. **Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd.** (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 str. Mehko vez. „ 5·60
popolno v platno vezana . . . . . „ 6.—
4. **Vzgledi predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatisk iz knjige, navedene pod točko 3. Broš. . . „ 1.—
5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno . . . „ —60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vez. . . K —40
- Zvezek II. in III. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Meh. v. „ —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zlozbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano . . . „ 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano . . . . . „ —80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.

Društvo „Pravnik“ je izdalo tudi še:

Kazenski zakon (I. zvezek zbirke), uredil dr. Jakob Kavčič. Cena vezani knjigi 6 K.

Kazenskopravdni red (II. zv. zbirke). Uredil dr. Jak. Kavčič. Cena vez. knjigi 5 K 60 h.

Izvršilni red (III. zv. zbirke). Uredil Iv. Kavčnik. Cena vez. knjigi 7 K.

Te tri knjige se dobivajo pri L. Schwentnerju v Ljubljani.